

Dr. Babasaheb Ambedkar Open University, Ahmedabad

Term-End Examination : January-2026

Course Name : BAHONSPSC

Date : 19-02-2026

Subject Name : ભારતીય સરકાર અને રાજકારણ

Time : 03:00PM TO 05:15PM

Subject Code : PSCMJ-201

Max Marks : 70

પ્રશ્ન-1. નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો જવાબ આપો. (14)

- (1) ભારતીય બંધારણની મૂળભૂત ફરજો અને તેની સમીક્ષા વિશે વિગતવાર લખો.
- (2) પ્રાદેશિક પક્ષોનો અર્થ, વ્યાખ્યા, ઉદ્દેશ્યો અને વિકાસનું વિગતવાર વર્ણન કરો.

પ્રશ્ન-2. નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો જવાબ આપો. (14)

- (1) ભારતીય બંધારણનું આમુખ વિગતવાર સમજાવો.
- (2) ઉચ્ચ ન્યાયાલયની સંરચના, ન્યાયાધીશોની લાયકાત, નિમણૂક અને કાર્યકાળ વિશે વિગતવાર લખો.

પ્રશ્ન-3. નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો જવાબ આપો. (14)

- (1) વડાપ્રધાન પદની રચના અને કામગીરી વિશે વિગતવાર લખો.
- (2) પક્ષ પ્રથાના પ્રકારો, સ્વરૂપ અને વિકાસના વિવિધ તબક્કો વિગતવાર લખો

પ્રશ્ન-4. ટૂંકનોંધ લખો (કોઈપણ બે) (14)

- (1) વડાપ્રધાનના સ્થાનનું મહત્વ
- (2) ભારતીય સમવાયતંત્રની સમીક્ષા
- (3) કેન્દ્ર - રાજ્ય વચ્ચેના ધારાકીય સંબંધો
- (4) કેન્દ્ર - રાજ્ય વચ્ચેના સંબંધોમાં સંઘર્ષના મુદ્દાઓ

પ્રશ્ન-5. સાચો વિકલ્પ પસંદ કરો. (14)

(1) સચ્ચર કમિટીના રિપોર્ટ મુજબ લઘુમતિઓના વિકાસ માટે કઈ સુવિધાઓ આપવાની ભલામણ કરવામાં આવી હતી?

A) ફક્ત રાજકીય પ્રતિનિધિત્વ	B) માત્ર ધાર્મિક સ્વતંત્રતા
C) શિક્ષણ, રોજગાર, લોન અને કૌશલ્ય વિકાસની સુવિધાઓ	D) અલગ રાજ્યની રચના

(2) બંધારણ સભા વચસ્ક મતાધિકારના આધારે ચૂંટાય તેવો પ્રસ્તાવ કયા અધિવેશનમાં સ્પષ્ટ રીતે રજૂ કરવામાં આવ્યો?

A) પટણા અધિવેશન, 1934	B) લખનૌ અધિવેશન, 1936
C) ફૈજપૂર અધિવેશન, 1936	D) રાવી નદી કિનારાની ધોષણા, 1930

(3) બંધારણ સભાના પ્રથમ અધિવેશનમાં પંડિત જવાહરલાલ નેહરુએ કયારે ઉદ્દેશ્ય પ્રસ્તાવ રજૂ કર્યો હતો?

A) 9 ડિસેમ્બર 1946	B) 11 ડિસેમ્બર 1947
C) 13 ડિસેમ્બર 1946	D) 26 જાન્યુઆરી 1950

(4) ડૉ. કે.વી. રાવ મુજબ બંધારણ વિષે નીચેના પૈકી કયું નિવેદન સાચું છે?

- A) બંધારણની કોઈ પણ કલમ કોંગ્રેસ પક્ષનું પક્ષપાતપૂર્વક સમર્થન કરતી નથી
- B) બંધારણમાં કોંગ્રેસ પક્ષને વિશેષ અધિકાર આપવામાં આવ્યા છે
- C) બંધારણમાં અન્ય પક્ષોનું પ્રતિનિધિત્વ ન હતું
- D) બંધારણ ફક્ત એક પક્ષ માટે જ બનાવવામાં આવ્યું છે

(5) ભારતને સાર્વભૌમ અને લોકશાહી રાજ્ય કહેવાય તેનો મુખ્ય આધાર કયો છે?

A) સંસદના વિશેષ અધિકારો	B) રાજ્યનીતિનાં માર્ગદર્શક સિધ્ધાંતો
C) સાર્વત્રિક અને પુખ્તવય મતાધિકાર દ્વારા સરકારની રચના	D) ન્યાયતંત્રની સ્વતંત્રતા

(6) ભારતીય બંધારણમાં આમુખને શું કહેવાય છે?

A) બંધારણની છેલ્લી કલમ	B) બંધારણની પ્રસ્તાવના અને હાઈ
C) બંધારણનો કાયદાકીય ભાગ	D) બંધારણનો ન્યાયિક વિભાગ

(7) કલમ-2 મુજબ સંસદને નીચેનામાંથી કઈ સત્તા પ્રાપ્ત છે?

A) બંધારણમાં સુધારા કરવાની	B) નવા રાજ્યોની સ્થાપના કરવાની તથા તેમને સંઘમાં સામેલ કરવાની
C) નાગરિકતાના અધિકારો રદ કરવાની	D) ન્યાયાધીશોની નિમણૂક કરવાની
